

Италиански хайку поети

Карла Васио (Carla Vasio) е родена във Венеция и живее в Рим. Тя се включва в италианския нео-авангард от 60-те като част от Gruppo 63. Изкуствовед, есеист и писател, тя публикува много романи в издателство Ейнауди, сред които *Laguna* и *Come la Luna dietro le nuvole*. В Edizioni Empiria тя публикува *Invisibile*, *Spazi Oscuri* и поетическата сбирка *Blasone corporale*, а също така редактира няколко хайку сбирки от съвременни японски автори. Тя е президент на Италианската хайку асоциация (Associazione Italiana Amici dell'Haiku).

Pigne sul tavolo
un tempo è stata viva
la primavera

*борови шишарки на масата
пролетта за момент
беше жива*

Пиетро Тартамела (Pietro Tartamella)

През 70-те Пиетро Тартамела е основател на литературното и поетическо списание “La Tenda”. Тъй като е силно влюбен в стремежа към същностното писане и спонтанността, той остава очарован от хайку. Като съосновател и артистичен директор на Cascina Macondo, той пише “Manifesto della Poesia Haiku in lingua italiana” („Манифест на хайку поезията на италиански език”) и the “Manifesto della sillabificazione delle parole italiane per la composizione di haiku” (два бюлетина за хайку на италиански език и италианската сричкова система с препоръка към писането на хайку, респективно). Той организира много събития за разпространението на хайку в Италия. Оратор, поет, писател, хайджин, разказвач на истории, диктор на документални филми и кинопрегледи, той работи от много години с деца от началния и средния курс, с юноши и възрастни и с хора със специални потребности. Преподавател по дикторско четене, творческо писане и хайку

поезия в европейския проект „*PAROL! Scrittura e arti nelle carceri, oltre i confini, oltre le mura*” („Парол! Творческо писане и изкуство в затвори, отвъд границите, отвъд стените”), той преподава и опреснителни курсове за учители (устно разказване, италианска дикция, творческо писане, хайку поезия). Той публикува голям брой сбирки с разкази, есета, хайку сбирки.

росо più in là
la bolla di sapone
muore sull'erba

*почти там където
сапуненото мехурче
умря в тревата*

un acquazzone
la statua dell'eroe
resta immobile

*проливен дъжд
статуята на героя
не помръдва*

fiocchi di neve
dal fiato dei cavalli
si allontanano

*снежинки
от дишането на коня
издухани встрани*

Анна Мария Верастро (Anna Maria Verrastro)

Основател и президент на Cascina Masondo, Ана Мария Верастро е мениджър и супервайзор на образователните проекти на културната асоциация. Тя е учител, специалист по художествена керамика и по педагогически и

психомоторни техники. От много години тя преподава техники на керамиката в началния курс, работи с проблематични деца и с такива със специални нужди и постига солиден опит в тяхната рехабилитация включително и чрез използване на психомоторни техники. Тя участва в изследователски комитети за интегриране на децата със специални нужди в началното училище и средния курс. В преследване на идеала за една „интерактивна и активна” училищна система тя развива специфични образователни проекти за керамика, които доказват, че са важни инструменти за творчески подход, контрол и подкрепа на традиционната учебна програма. Тя е преподавател по керамика и раку в европейския проект “*PAROL! Scrittura e arti nelle carceri, oltre i confini, oltre le mura*” („ПАРОЛ! Творческо писане и изкуство в затвори, отвъд границите, отвъд стените”).

*c'è solitudine
in un bosco di tombe
canto di cicale*

*уединение
в гора от гробове
песен на цикади*

*sugli scalini
parole e risate
senza una birra*

*седнали на стъпалата
приказки и смях
без бира*

*accanto al fuoco
alla nonna seduta
chiedo carezze*

до камината

искам от моята седнала баба

милувки

Фабиа Бинчи (Fabia Vinci)

Фабиа Бинчи преподава италианска литература и история повече от тридесет години в горния курс в Торино и Генуа, където тя се посвещава в частност на преподаването на творческо писане чрез училищен вестник, уъркшоп по писане и използване на новите компютърни технологии. Тя участва в писателски семинари и курсове по творческо писане и води опреснителни курсове по творческо писане за учители в много гимназии в Генуа и в различни райони на Италия, както и в частни институции и иновационни асоциации за обучение. От 1992 тя организира и координира уъркшоп по творческо писане чрез Unitre (1) в Аренцано и Коголето Cogoletto, (GE). Член на Асоциацията на журналистите, тя е постоянен сътрудник на списания за култура със статии в областта на литературната критика и интервюта със съвременни автори. Също така тя работи като редактор и автор на предговори в няколко издателства. Тя е и главен редактор на списание *N.O.I. Nuovi Orizzonti Insieme* на Unitre в Аренцано и Коголето Cogoletto, където е президент. В издателство Edizioni Empiria тя публикува две хайку книги: *Haiku golosi (Жадни за хайку)* и *Haiku per un anno (Хайку за една година)*. Тя особено цени книгата *Il fiore pungente-Conversazione con don Andrea Gallo* (O Caröggio 2000), която е написала заедно с Паоло Маси. Тя също така взема участие в проекта “*PAROL! Scrittura e arti nelle carceri, oltre i confini, oltre le mura*” („Парол! Творческо писане и изкуство в затвори, отвъд границите, отвъд стените”) с *lectio magistralis* за хайку. Тя е и в журито на Международния хайку конкурс на италиански, организиран всяка година от Cascina Macondo.

fuori stagione

è fiorita la siepe

- la galaverna

извън сезона

оградата е покрита с цветове

от скреж

Sventola quieto
il bucato odoroso
- si veste il vento

*спокойно се развява
ухаещото пране
- вятърът се облича*

striscia tra l'erba
il piccolo ramarro:
si sente drago

*като пълзи в тревата
зеленото гущерче
се чувства като дракон*

Фани Казали Санна (Fanny Casali Sanna)

Родена в Генуа, тя работи в медицинска лаборатория. През 2003 взема участие в уъркшоп по творческо писане на Фабиа Бинчи и се влюбва в хайку поезията. През 2005 и 2010 се класира успешно в Националния хайку конкурс, организиран от Японския институт в Рим. През 2005 едно от нейните хайку е класирано сред първите десет на националния фестивал на поезията в Генуа и е публикувано във вестник "Il Secolo XIX". През 2009 нейно хайку е поставено на четвърто място в Международния хайку конкурс на италиански, проведен от Cascina Macondo. През 2010 тя печели първа награда в същия конкурс. През 2011 и 2012 две от нейните хайку стихотворения намират място в годишния сборник на Cascina Macondo. През 2011 едно от нейните хайку печели конкурса "Poesie con i Fiori", организиран от "Il Secolo XIX". През 2012 нейно хайку за земетресението във Фукушима е избрано и публикувано в Япония от поета Момоко Куруда във вестник "Nihon Keizai Shinbun". Два нейни разказа са публикувани в сборника с разкази "La rondine sul filo e altri racconti-Antologia di Scritturalia", издаден от Cascina Macondo в издателство Marco Del Bucchia Editore през 2012. През 2015 тя печели първа награда (споделена) в

Националният хайку конкурс на Италия, организиран от Associazione Amici dell'Haiku (Италианската хайку асоциация) в Рим. От 2013 тя е член на журито на Международния хайку конкурс на Cascina Macondo.

apro la porta
mi corre incontro il caldo
di casa mia

*отварям вратата
и топлината на моята къща
идва да ме посрещне*

vola felice
la rondine dal nido
- buona fortuna!

*излита щастливо
лястовичката от гнездото
- късмет!*

tra le macerie
sui visi spaventati
dignità immense

*сред отломките
на техните изплашени лица
безгранично достойнство*

Джорджо Гадоло (Giorgio Gazzolo)

Джорджо Газоло е доктор, роден в Генуа през 1937. Живял е в Рим и Милано. Литературният му дебют е през 1967, когато негово произведение е публикувано в "Letteratura" (Vol. 88-90). Бил е сътрудник на специализирани списания като *Resine, Pietre, Atelier, La Clessidra, Nuovo Contrappunto* и *Tribuna Letteraria*, както и на вестници като *Paese Sera* и *il Corriere Mercantile*. Негови

произведения са публикувани в превод на японски в списанието *Ginyu*. Има публикации в множество сайтове и хайку сборници. *Plaquette Sguardi with Edizioni del Leone* е представен в Oriental Art Museum E. Chiossone. През 2002 печели конкурса *Mainichi Haiku Contest* (Токио) и участва в Premio Lericci Pea poetry collection. През 2003 печели състезанието „Приятели на *Berkeley Public Library*”. Организира Фестивал на хайку поезията в Museo Chiossone (2004). През 2003 публикува есетата “*Appunti per un improbabile viaggio in Giappone*” (издание на Joker, Novi Ligure) а през 2004 – книгата *Quattordici Haiku di mare* (издание на Takeda, Lugano). През 2005 печели трета награда в Международния хайку конкурс, организиран от Cascina Macondo. От 2006 до 2009 е член на журито на Международния хайку конкурс на италиански, организиран ежегодно от Cascina Macondo. Негови стихотворения, афоризми и разкази се появяват в сборници, написал е и много романи. Също така, той организира литературни събития.

sole al tramonto
sfiora l’antico specchio -
arcobaleni

залез
докосва нежно античното огледало
небесни дъги

dodici suoni:
sospeso sopra il piano
un ragno ascolta

дванайсет звука:
висящ над пианото
един паяк слуша

a metà notte
sul bordo del bicchiere
il suo rossetto

*в полунощ
на ръба на чашата
нейното червило*

Оскар Лупариа (Oscar Luparia)

Банков служител по необходимост и профсъюзен деятел по призвание, той е роден във Верчели, където живее и работи. Абсолютно свръхчувствителен към безумията на хилядолетието, той се опитва да живее всеки ден според своето любимо мото: *“Festina lente”*. В свободното си време е пътувал много, а днес се радва ако може да се придвижва единствено пеша. Наред с жена си и техните котки обича планините през лятото и архаичните следи през зимата, като смята всеки сезон на годината за добър да пишеш хайку. От 2002 започва да се интересува от японска класическа поезия и създава много поетически книги (*Haiku in cammino, I tanka dello zaino, Volta la pagina, L’attimo che resta, Nella tazza del tè*). През 2009 печели втора награда в Международния хайку конкурс, организиран от Cascina Macondo, а от 2010 е член на журито в споменатия хайку конкурс.

*mura in rovina –
la meridiana immobile,
l’ombra che fugge*

*отломки
не помръдва слънчевия часовник,
бягаща сянка*

*bassa marea –
l’umida sabbia torna
lavagna vuota*

*отлив
мокрият пясък става отново
чиста страница*

*otium negotium –
tutto il giorno a contare
le pratoline*

*да... не...
цял ден брой
маргаритки*

Фабрицио Вирджили (Fabrizio Virgili)

Роден в Рим, той работи като учител по физкултура и написва много книги на тази тема. Той е добър атлет бегач на млада възраст, спечелил много “*maglie azzurre*” (сините италиански фланелки, печелени от победителите) в бягане с препятствия на 110 метра. Той се интересува от традиционна китайска медицина десетилетия наред. Любител на хайку, той посещава Япония и преподава в хайку семинари в началния и средния курс и в различни културни институции и асоциации. Веднъж на два месеца води колона за хайку поезия „5-7-5”, публикувана в бюлетина на Cascina Macondo. През 2003 печели първа награда в Международния хайку конкурс, организиран от Cascina Macondo, а от 2004 е в журито на споменатия хайку конкурс.

Той участва в проекта “*PAROL! Scrittura e arti nelle carceri, oltre i confini, oltre le mura*” („Парол! Творческо писане и изкуство в затвори, отвъд границите, отвъд стените”) с *lectio magistralis* за хайку.

*gente di terra
spicca il frutto dal ramo
e spezza il pane*

*хора на земята
те берат плодове
и разчупват хляба*

*il sole ride
coi cento denti d'oro*

di una pannocchia

*слънцето се присмива
със стоте си златни зъба
на един царевичен кочан*

pigra calura
dal cavo delle mani
bevo la luna

*ленива жега
от шепите си
пия луната*

Ариана Сачердоти (Arianna Sacerdoti)

Родена в Неапол, тя започва да пише от дете. Изследовател и професор по латински език и литература в Seconda Università degli Studi в Неапол, тя също така организира и преподава в семинари по творческо писане в училищата в и около Неапол. Публикувала е поетическата сбирка *Sentieri diversi* (Неапол, 2009), една приказка, разкази и лирически поеми в различни сборници. Тя публикува още есета и монографии с изследвания за поетите от античния Рим. Любител на хайку, тя е в журито на Международния хайку конкурс, организиран всяка година от Cascina Macondo. Тя превежда хайку сбирки от английски на италиански (*Haiku for the single girl* от Бет Грифенхаген) и от италиански на латински (*A piedi scalzi* от Пиетро Тартамела).

Muove poesie
scrosciare della pioggia
senza bambini

*стихове предизвикани
от проливния дъжд
и няма деца*

Mucca nel sole
mi arriva, poi scompare.
Ora un cavallo.

*Крава, огряна от слънце,
ту я виждам, ту не.
Сега, един кон.*

Fori per terra.
C'è l'ombra del cubano
con buste bianche.

*Дупки в земята.
Сянката на кубинеца
с бели торби.*

Алесандра Гало (Alessandra Gallo)

Родена в Торино, тя живее в Хюстън със съпруга си и двамата си сина. Завършила е чужди езици и литератури. Бивш преподавател по английски език в средния курс в Торино, тъй като в момента живее в чужбина, тя пише и превежда, а в свободното си време чете. Някои нейни разкази, статии и стихотворения са публикувани в списания и поетически сборници. Тя участва в много курсове по творческо писане в Scuola Holden в Торино и в Хюстън и от 2005 сътрудничи на Cascina Macondo, главно като член на журито в Международния хайку конкурс и като преводач.

i rami spogli
il bisogno improvviso
di accarezzarti

*голи клони
тази внезапна нужда
да те погала*

il lago all'alba
la luna sopra di me
la luna sotto

езеро на зазоряване
луната над мен
луната под мен

sotto il platano
ci sediamo a parlare
l'ombra si allunga

под чинара
седим и говорим
сянката расте

Фиоренца Алинери (Fiorenza Alineri)

Тя започва да пише хайку и разкази през 2004. Член е на *I Narratori di Macondo* и на редакторския екип на *Cascina Macondo*. Тя обича да пише, да рисува и да играе в театъра. Член е на *Volcaedi*, една група от доброволци за художествено четене, която е създадена от *Cascina Macondo* и която организира представления в болници и асоциации за хора със специални нужди.

dentro allo specchio
conto le nuove rughe
e intanto canto

в огледалото
броя новите бръчки
и пея

corre la bimba
cric-crac di foglie secche
lungo il vialetto

*момиченце тича
сред шум на сухи листа
по тротоара*

*cerca il bambino
dentro la pozzanghera
l'altro bambino*

*дете търси
в локвата
другото дете*

Антонела Филипи (Antonella Filippi)

Родена в Турино, тя винаги е била влюбена в писането, пътуването, а също и в природата и естествените науки. Много години тя ръководи издателство. Също така, основава асоциация, която организира курсове за интегриране в средата за възрастни и младежи, което я кара да създаде сериен филм от десет епизода, който се излъчва по RAI (Италианската национална телевизия). Тя работи като директор по изследователската работа и развитието в една компания в Милано и преподава в училище за нетрадиционна медицина. Тя се привързва към хайку в осми клас, разширявайки познанията си в областта с годините. Практикува дзен медитация. На млада възраст тя работи като член на редакторския екип на списание *La Tenda*, а след това на Cascina Macondo. Организира курсове за хайку поезията и писане на хайку. Публикува хайку и хайга сборки, статии, разкази, есета и хайку стихотворения в Япония, САЩ и няколко европейски страни, както и на сайта на Cascina Macondo. Член е на *Meguro International Haiku Circle* в Токио. Два от нейните разкази са публикувани в сборника *La rondine sul filo e altri racconti – Antologia di Scritturalia*, публикувана от Cascina Macondo в издателство Marco Del Bucchia през 2012. Тя е преподавател по хайку в проекта “*PAROL! Scrittura e arti nelle carceri, oltre i confini, oltre le mura*” („ПАРОЛ! Творческо писане и изкуство в затвори, отвъд границите, отвъд стените”) и член на журито на Международния хайку конкурс, организиран всяка година от Cascina Macondo.

sera di pioggia
il brusio delle foglie
negli orti freddi

*дъждовна вечер
шумолене на листа
в студени градини*

notte insonne –
il suono dei petali
nel cortile

*безсънна нощ –
звукът на цветчета
в задния двор*

luce del falò
la mia ombra danza
a mia insaputa

*огън навън
сянката ми танцува
непозната за мен*

Клирим Мука (Çlirim Muça)

Роден в Албания през 1966 в бедно селско семейство, той прекарва детството и младостта си в Керме- Лушнье, където завършва прогимназия. През 1990 държавата и Работническата партия му дават възможност да продължи образованието си, така че той постъпва в колеж в Тирана и следва агрономство.

През 1991 той решава да напусне страната си. Преполовява през Гърция и бивша Югославия пеша, с автобус или влак, докато стигне Италия, където живее като нелегален емигрант пет години. Когато накрая получава документи, се установява да живее и работи в Милано и после в Тоскана, където със

съпругата си управлява малък хотел в Кастилиончело, в провинцията на Ливорно.

Поет, писател, драматург и редактор, той смята себе си за абсолютен самоук. Първата му книга, *Tani gjerave u jap nje kuptim te ri* е, стихосбирка на албански. *Milano–Tirana senza ritorno* е написана съвместно с италианския поет Алберто Филиолия (Alberto Figliolia), като неговите стихотворения се съпровождат с преводи на албански. Той създава много други стихотворения, всичките на италиански. *I racconti della terra dimenticata* и *Cento e una favola* са сборници с разкази. Като драматург той е написва *Il delirio di Adrasto e altri drammi*. Продуктивен поет, той е пленен от хайку и създава четири хайку сбирки, първата от които е *Fango di strada*.

Segni di carri
trainati da grossi buoi.
Fango di strada

*Следи от каруци
теглени от едри волове.
Кал.*

Becco di gru.
Pende la lunga biscia
piena di fiume.

*Клюн на жерав.
Виси дълга водна змия
пълна с река.*

In terra ostile.
Si muovono minacciosi
ancora i giunchi

*На враждебна земя.
Заплашително се поклащат*

тръстиките.

Лука Ченизи (Luca Cenisi)

Роден в Порденоне, той е основател и президент на Италианската хайку асоциация и на Европейското хайку дружество. През 2013 създава Scuola Yomichi, за да насърчава и да преподава хайку на италиански. Той организира курсове, семинари и образователни проекти, посветени на хайку. Публикува *Il fiore e lo haikin. Haru ni narimashita* (2009), *Keiryū* (2011), *Guadando il fiume. Per uno studio coerente e unitario della poesia haiku* (2013) и *Introduzione alla poesia haiku* (2016). През 2014 редактира *Donna di neve*, първата италианска сбирка, посветена на поетесата Фукуда Чийо-ни (1703 – 1775).

nebbia nel porto:
solo un gabbiano separa
il cielo e il mare

*мъгла на пристанището
само чайка разделя
небето и морето*

convalescenza:
sulle dita il profumo
dei mandarini

*оздравяване:
по пръстите ми миризмата
на мандарини*

stagno serale -
un'anatra attraversa
la luna piena

*вечерна локва –
една патица минава през*

пълната луна

Даниела Зглибуту (Daniela Zglibutiu)

Родена в Тимишоара, тя живее в момента в провинцията Реджо Емилия, Италия, където практикува нетрадиционна природна медицина. Страстта ѝ към кратките форми започва още в нейната младост, но чак в последните години се обръща към японската поезия и в частност към хайку. През 2014 създава *Haiku de azi si de ieri*, румънска група, която има за цел да съхранява и насърчава класическото хайку в Румъния. През 2015 тя печели втора награда в Международния хайку конкурс, организиран от Cascina Macondo. Тя също така е сред победителите в *Premio Letterario Internazionale Matsuo Bashō*, организиран от Италианската хайку асоциация, както и в *Romanian Kukai*. Публикува свои произведения в блога <https://haikumine.wordpress.com>.

la tua assenza –
i fiori di ciliegio
sbocciano ancora

твоего отсъствие –
черешите
още цъфтят

colpi di zappa-
volteggiano soffioni
senza una meta

копая земята –
глухарчета се въртят
безцелно

vecchio maglione –
una striscia di sole
sulla grondaia

*стар пуловер –
шарка от слънчев лъч
върху канавката*

Андреа Чекон (Andrea Ceccon)

Роден в Удине, той пише хайбун, обича хайку поезията и е вицепрезидент на Италианската хайку асоциация. Той печели многобройни конкурси през годините и пише на английски и италиански. Сред списанията, които публикуват неговите работи са *The Heron's Nest, Mainichi Daily News, Chrysanthemum, Tinywords, Ulitka, Paper Wasp, Contemporary Haibun online*. Той си сътрудничи с други автори в създаването на хайга и ренку, публикувани в *Journal of Renga and Renku, Notes from the Gean, Lishanu* и *A Hundred Gourds*

*giornata d'afa
tra carteggi d'ufficio
un origami*

*задушен ден
сред служебните документи
оригама*

*al crepuscolo
neanche una voce
ma le rondini*

*полузрач
нито един глас
освен лястовицата*

*l'ultimo sogno va scomparendo il profumo dei tigli
последна мечта ароматът на липите изчезва преди да прецъфтят*

Валерия Симонова – Чекон (Valeria Simonova-Ceccon)

Хайку автор и любител на хайку от 2004, тя има руско-украински корени. Пише за *Ershik*, руско списание за сенрю и кьока. Нейните творби се появяват в специализирани списания, сред които *Mainichi Shinbun*, *Town News*, *The Heron's Nest*, *Modern Haiku*, *Ulitka*, *Moonset*, *Diogen* и *The Renga and Renku Journal*. Тя печели първа награда в петия хайку конкурс *Bilingual Calico Cat Haiku Contest* и втора награда в шестия. През 2009 печели отличие в първия *Kikakuza Haibun Contest*, в *Ito En Ōi o-cha New Haiku Contest* и в *Haiku Calendar Ludbreg* (2009).

vento d'inverno
imbianca le ossa
di un platano

*смразяващ вятър
избелва костите
на чинар*

torrente montano –
il cane si ferma dove
l'acqua comincia

*планински поток –
кучето спира където
водата тръгва*

pioggia primaverile –
correndo a casa
piz zi ca to

*пролетен дъжд –
бързайки към къщи
piz zi ca to*

Гuido Купани (Guido Cupani)

Роден в Порденоне, той работи в астрономическата обсерватория в Триест. Публикува поетическите сбирки *La felicità* и *Qualcosa di semplice sulla neve* и превежда сбирката *Nel santuario* от Патрик Уилямсън. Някои от неговите стихотворения се появяват в предаването *Ballate per il nordest* (танц за североизтока) на Vasco Mirandola & Piccola Bottega Baltazar.

foglie d'edera
cresciute sull'amore
scritto sul muro

бръшлян
върху любовните думи
върху стената

prima gelata
sembra soltanto spoglio
l'acero morto

първа слана
изглежда като че ли е просто гол
мъртвият клен

tergicristallo
a che stavo pensando?
tergicristallo

чистачките
какво мислех?
Чистачките

Джорджо Вайс ди Валбранка (Giorgio Weiss di Valbranca)

Роден в Ливорно, той живее в Рим, където е президент на почетната секция на Corte dei Conti (италианска институция, която играе роля на защитна система, гарантираща публичност на финансите и обезпечаване на зачитането

на правовата система). Писател и изследовател на хумористични литературни творби. Журналист на свободна практика, художник, автор на игри с анаграми и поет. Той създава и организира поетически събития за телевизията, театри, библиотеки, фестивали и образователни семинари. В Рим той режисира “Domenica ai Fori”, събитие на уличното изкуство с представления на драма, музика и танци. От 2001 той е член на OPLEPO (Opificio di Letteratura Potenziale), аналогичен на OULIPO (Ouvroir de Littérature Potentielle), лингвистична лаборатория, основана от Raymond Queneau. От 2002 е директор на фестивала **Le Voci della Poesia** в Кополивери (Isola d’Elba) и от 2006 на конкурса **Capoliveri Haiku contest**. Умира през септември 2016.

Бележки

(1) Съкращение, което означава Университет за всички възрасти. Става въпрос за курсове, най-често едногодишни, за хора на всякаква възраст, които искат да повишат образованието си в дадена област, да изучават чужд език и др.

Из ИСТОРИЯ НА ХАЙКУ ПОЕЗИЯТА В ИТАЛИЯ*

Представена от *Антонела Филипи*

Превод Людмила Балабанова

* С любезното разрешение на Cascina Macondo (www.cascinamacondo.com)